

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 7 września 2021 roku wydanym w sprawie z powództwa Wspólnoty Mieszkaniowej ul. (...) w Ł. przeciwko J. M. (1) o zapłatę, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi:

1) zasądził od J. M. (1) na rzecz Wspólnoty Mieszkaniowej ul. (...) w Ł. kwotę 4.149,08 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

a) w zakresie kwoty 3.919,69 zł od dnia 1 listopada 2017 roku do dnia zapłaty;

b) w zakresie kwoty 191,53 zł od dnia 18 grudnia 2017 roku do dnia zapłaty;

2) w pozostałej części oddalił powództwo,

3) zasądzoną w pkt 1 kwotę rozłożył J. M. (1) na 21 miesięcznych rat płatnych w ten sposób, że:

a) pierwsza rata w kwocie 163,10 zł płatna będzie do dnia 15 października 2021 roku;

b) następnych 20 w kwotach po 250 zł miesięcznie płatnych będzie do 15-go dnia każdego miesiąca poczynając od miesiąca listopada 2021 roku

z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek uchybienia terminowi płatności poszczególnych rat;

4) nie obciążył pozwanej kosztami postępowania.

Postanowieniem z dnia 24 września 2021 roku wydanym w sprawie z powództwa Wspólnoty Mieszkaniowej ul. (...) w Ł. przeciwko J. M. (1) o zapłatę, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi uzupełnił wyrok z dnia 7 września 2021 roku w ten sposób że po pkt 4 dodał pkt 5, w którym przyznał i nakazał wypłacić z funduszy Skarbu Państwa – Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi adw. J. M. (2), likwidatorowi Kancelarii Adwokackiej zm. adw. E. C., „M. M. C. – adwokaci i radcowie prawni sp. partnerska w Ł., ul. (...), kwotę 738 zł, w tym 23 % VAT, z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.

Apelację od powyższego wyroku wywiodły obie strony procesu.

Strona pozwana zaskarżyła wyrok w części tj. w zakresie pkt 1 i skarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art 12 ust. 2 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 1048)

2. art 15 ust. 1 ww. ustawy, poprzez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że powód określił w sposób prawidłowy sposób ponoszenia przez właścicieli lokali opłat na poczet kosztów zarządu, to jest poprzez określenie stawki odnoszonej do wielkości danego lokalu podczas, gdy w ocenie pozwanej opłaty te winny być określone w kwocie ryczałtowej niezależnej od tej wielkości,

Z ostrożności procesowej skarżąca zgłosiła zarzut potrącenia kwoty 1 167,83 zł wyegzekwowanej od pozwanej na rzecz powódki ponad kwotę należną w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi W. P. za sygn. Km 98/20, z kwotą dochodzoną przez powoda w niniejszej sprawie.

W konkluzji pozwana wniosła o zmianę wyroku w skarżonym zakresie poprzez oddalenie powództwa. Dodatkowo wniosła o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata wyznaczonego z urzędu dla pozwanej J. M. (1), które to koszty nie zostały pokryte ani w całości, ani w części, według norm przepisanych prawem.

Powódka zaskarżyła wyrok Sądu Rejonowego w części tj. w zakresie rozłożenia świadczenia na raty oraz w zakresie nieobciążenia pozwanej kosztami postępowania, tj. w pkt 3 i 4 zaskarżonego wyroku. Skarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

1. dokonanie ustaleń co do sytuacji życiowej i majątkowej pozwanej, które rzutowały na obdarzeniem jej dobrodziejstwem przepisów art. 320 i 102 k.p.c. z naruszeniem przez Sąd przepisów o postępowaniu dowodowym i przyjęcie za podstawę ustaleń wskazanych na s. 5 i 6 uzasadnienia wyroku wyłącznie twierdzeń pozwanej zawartych we wniosku o zwolnienie od kosztów w sytuacji, gdy ze względu na treść art. 11 pkt 1 Ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie Ustawy – Kodeks Postępowania Cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 1469), zgodnie z którym sprawy w których przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wydano nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji podlegają rozpoznaniu zgodnie z przepisami w brzmieniu dotychczasowym.

w sprawie obowiązywały przepisy sprzed tej nowelizacji, co oznacza:

- naruszenie art. 243² k.p.c. w związku z 11 pkt 1 i art. 1 pkt 87 ww. ustawy, bowiem Sąd oparł się na dokumentach nie objętych wnioskiem dowodowym strony pozwanej, na dowodach nigdy nie przedłożonych stronie powodowej, na dowodach, co do których strona powodowa nie mogła się ustosunkować, bowiem strona pozwana nie zasygnalizowała, że będzie na nich opierać jakiegokolwiek wnioski, zaś wniosek o rozłożenie na raty świadczenia zgłosiła dopiero na ostatniej rozprawie w sprawie, pomimo, iż wobec nieobowiązania art. 243² k.p.c. w niniejszym postępowaniu, dokumenty te nie mogły stać się materiałem sprawy;

- naruszenie art. 233 § 1 i art. 236 k.p.c. w związku z 11 pkt 1 i art. 1 pkt 87 ww. ustawy poprzez dokonywanie ustaleń na podstawie twierdzeń strony pozwanej, które nie stały się dowodami (sąd nie wydał co do nich żadnego postanowienia o ich dopuszczeniu), które nie były objęte wnioskami dowodowymi strony pozwanej oraz które nigdy nie zostały skonfrontowane ze stanowiskiem strony pozwanej;

- naruszenie art. 228 § 2 k.p.c. w związku z 11 pkt 1 i art. 1 pkt 87 ww. ustawy poprzez wzięcie pod uwagę przez Sąd okoliczności znanych Sądowi z urzędu bez zwrócenia na nie uwagi stronom,

- naruszenie art. 229 k.p.c. w związku z 11 pkt 1 i art. 1 pkt 87 ww. ustawy poprzez uznanie za podstawę ustaleń co do sytuacji majątkowej pozwanej wyłącznie jej twierdzeń zawartych we wniosku o zwolnienie od kosztów postępowania, pomimo, że strona powodowa nie miała możliwości się co do nich wypowiedzieć, a tym bardziej ich nie przyznała;

i w konsekwencji dokonanie rozstrzygnięcia co do rozłożenia świadczenia na raty i co do nieobciążania pozwanej kosztami procesu wyłącznie na niewprowadzonych do procesu twierdzeniach pozwanych zawartych w dokumentach dotyczących zwolnienia od kosztów, choć nie przeprowadzono na tę okoliczność żadnego dowodu;

2. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez błędną ocenę materiału dowodowego sprawy, dokonanie oceny materiału sprawy w sposób wybiórczy, dokonanie oceny materiału dowodowego nie w całości, lecz częściowo z pominięciem dowodów złożonych w postępowaniu, a częściowo z wyprowadzaniem wniosków i ustaleń na podstawie dokumentów nie stanowiących dowodu, całkowite pominięcie przy rozstrzygnięciu o rozłożeniu świadczenia na raty oraz przy rozstrzygnięciu o nieobciążaniu pozwanej kosztami sytuacji powodowej Wspólnoty Mieszkaniowej, sytuacji życiowej osób jej tworzących, rzeczywistego stanu majątkowego pozwanej, faktu zamieszkiwania w lokalu pozwanej także jej syna, faktu dysponowania przez pozwaną znacznym majątkiem w postaci lokalu mieszkalnego, faktu, iż pozwana nie płaciła należności przypadających od niej na rzecz Wspólnoty nie dlatego od 9 lat regularnie nie dlatego, że jej na to nie stać, ale dlatego, że ma taki pogląd na życie, postawy pozwanej wobec wspólnoty i jej członków, członków jej zarządu, administratora, całokształtu skrajnie nagannego, pieniężnego i napastliwego zachowania pozwanej;

3. nawet w przypadku uznania, iż z nieznanymi stronie powodowej względów prawnych możliwe było oparcie ustaleń co do sytuacji majątkowej pozwanej na dokumentach nieobjętych wnioskami dowodowymi pozwanej, naruszenie art.

233 § 1 k.p.c. przez przyznanie tym dokumentom (pochodzącym wyłącznie od pozwanej i zawierającym wyłącznie jej twierdzenia, bez przedstawienia dokumentów źródłowych, jak np. dokumentacji medycznej, decyzji o wysokości emerytury, postanowień o zajęciach komorniczych itp.) waloru wiarygodności i to pomimo, iż ich treść budzi wątpliwości (pозwana wskazała, że w lokalu mieszka syn, ale rozlicza się oddzielnie, bez wyjaśnienia, dlaczego tak jest i dlaczego pozwana utrzymuje w istocie syna, bez wyjaśnienia, dlaczego pozwana wskazała, że przesyła dokumenty dotyczące dochodu, choć żadnego nie przedstawiła, pokazując jedynie część kosztów, bez wyjaśnienia, dlaczego pozwana nie złożyła oświadczenia co do wszystkich potencjalnych składników majątku itp.);

4. naruszenie art. 316 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia informacji o sytuacji majątkowej pozwanej złożonych wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów, a więc na początku roku 2018, a nie stanu faktycznego istniejącego w dacie wyrokowania, tj. ponad 3 lata później w dniu 7 września 2021 r., w efekcie czego Sąd m. in. uznał, że wobec pozwanej toczą się postępowania egzekucyjne (choć się nie toczą, bowiem zostały zakończone), ustalił błędną wysokość emerytury pozwanej, nie ustalił, czy otrzymała ona także tzw. emeryturę trzynastą oraz czternastą, i w efekcie czego błędnie ustalił jej sytuację majątkową, przyjmując, iż jest ona gorsza, niż ma to miejsce w rzeczywistości;

5. naruszenie art. 320 k.p.c. poprzez zastosowanie wskazanego przepisu w sytuacji, gdy nie zachodziła żadna szczególna sytuacja pozwalająca na zastosowanie wskazanego przepisu, a rozłożeniu świadczenia na raty sprzeciwiają się zasady słuszności;

6. naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez zastosowanie wskazanego przepisu w sytuacji, gdy nie zachodziła żadna szczególna sytuacja pozwalająca na zastosowanie wskazanego przepisu, a rozłożeniu świadczenia na raty sprzeciwiają się zasady słuszności;

7. naruszenie art. 328 § 1 k.p.c. w związku z 11 pkt 1 i art. 1 pkt 87 ww. ustawy nowelizującej przez brak wyjaśnienia w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku co do tego, na jakiej podstawie Sąd uznał za dowody twierdzenia pozwanej zawarte we wniosku o zwolnienie od kosztów oraz korespondencji pozwanej z tym związanej pomimo, oraz dlaczego uznał je za wiarygodne, pomimo, iż pozwana nie przedstawiła żadnych dowodów na to, jakie ma potrącenia egzekucyjne i na rzecz jakich świadczeń oraz w jakiej wysokości, nie wyjaśniła całokształtu jej sytuacji majątkowej, oraz nie wyjaśniła, czemu syn mieszkania z nią ale rozlicza się oddzielnie oraz czy dokłada się do płatności za mieszkanie.

W konkluzji strona powodowa wniosła o zmianę zaskarżonego poprzez uchylenie pkt 3 wyroku w całości oraz zmianę pkt 4 poprzez obciążenie pozwanej kosztami procesu w całości poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu obejmujących: opłatę od pozwu, opłatę skarbową od pełnomocnictwa, koszty zastępstwa prawnego oraz zaliczkę na opinię biegłego sądowego.

Nadto wniosła o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu:

1. z dokumentów załączonych do apelacji, tj. dwóch postanowień o zakończeniu postępowania egzekucyjnego oraz wydruku (...) J. M. (3) na fakt zakończenia postępowań egzekucyjnych przed datą wydania wyroku, zamieszkiwania z pozwaną syna J. M. (3), prowadzenia przez J. M. (3) działalności gospodarczej w lokalu pozwanej,

2. z zeznań J. M. (3) na fakt zamieszkiwania przez świadka w lokalu pozwanej, jego sytuacji majątkowej, wyjaśnienia, czy, a jeśli nie, to dlaczego, partycypuje w kosztach utrzymania lokalu, wyjaśnienie, czy kredyt zabezpieczony hipoteką na lokalu pozwanej został udzielony pozwanej, czy też innej osobie, i kto go faktycznie spłaca,

wskazując, iż potrzeba powołania tych dowodów wynikała po wydaniu wyroku przez Sąd I instancji.

Dodatkowo wniosła o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji pozwanej i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych, wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie, liczonych od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji powódki.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki jest uzasadniona, zaś apelacja pozwanej jest bezzasadna w całości.

Sąd Okręgowy podziela poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia i przyjmuje za swoje, uznając za zbędne powielanie ich w treści uzasadnienia.

Przechodząc do oceny zarzutów zawartych w apelacjach na wstępie należy zauważyć, iż niniejsza sprawa rozpoznawana jest w postępowaniu uproszczonym. W myśl art. 505¹³ § 2 k.p.c., jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, to uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Apelacja w postępowaniu uproszczonym ma charakter ograniczony, a celem postępowania apelacyjnego nie jest tu ponowne rozpoznanie sprawy, ale wyłącznie kontrola wyroku wydanego przez sąd I instancji w ramach zarzutów podniesionych przez skarżącego. Innymi słowy mówiąc, apelacja ograniczona wiąże sąd odwoławczy, a zakres jego kompetencji kontrolnych jest zredukowany do tego, co zarzuci w apelacji skarżący. Wprowadzając apelację ograniczoną, ustawodawca jednocześnie określa zarzuty, jakimi może posługiwać się jej autor i zakazuje przytaczania dalszych zarzutów po upływie terminu do wniesienia apelacji – co w polskim porządku prawnym wynika z art. 505⁹ § 1¹ i 2 k.p.c. (tak w uzasadnieniu uchwały składu 7 sędziów SN z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC Nr 6 z 2008 r., poz. 55). Tym samym w ramach niniejszego uzasadnienia poprzestać należy jedynie na odniesieniu się do zarzutów obu apelacji, bez dokonywania analizy zgodności zaskarżonego rozstrzygnięcia z prawem w pozostałym zakresie.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do apelacji pozwanej należy wskazać, iż podważaną przez pozwaną kwestią jest zasadność i prawidłowość określenia zasad naliczania i wysokości zaliczek, którymi pozwana została obciążona na mocy uchwał nr 2/2015, 2/2016, 1/2017 i 4/2017. Z tych też względów w złożonej apelacji pozwana podniosła naruszenia art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1892 ze zm.), który reguluje wiążący właścicieli lokali i wspólnoty mieszkaniowe czas i termin uiszczania bieżących opłat (zaliczek na poczet przewidywanych, ustalonych – z reguły uchwałą właścicieli lokali – kosztów zarządu nieruchomością wspólną), oraz zarzut naruszenia art. 12 ust. 2 ustawy o własności lokali, który regule zasady udziału w pożytkach i przychodach, jak również w podziale wydatków i ciężarów, kwestionując wysokość ustalonych opłat, obciążeń finansowych nałożonych na właścicieli lokali w w/w uchwałach. Wskazać tu jednak trzeba, że zgodnie z art. 22 ust. 2 w związku z art. 22 ust. 3 pkt. 3 ustawy o własności lokali ustalenie wysokości opłat na pokrycie kosztów zarządu wymaga uchwały właścicieli lokali, która – w myśl art. 23 ust. 2 tejże ustawy – zapada większością głosów liczoną według wielkości udziałów. Nie ulega wątpliwości, że uchwała podjęta taką większością głosów we właściwym trybie jest wiążąca także dla tej mniejszości właścicieli lokali, którzy głosowali przeciwko jej podjęciu i jeśli dotyczy określenia wysokości opłat związanych z zarządem nieruchomością wspólną, określa zakres ich zobowiązań z tego tytułu. Właścicielowi, który uznaje podjętą uchwałę za niezgodną z przepisami prawa – tak jak czyni to pozwana – przysługuje z mocy art. 25 ustawy o własności lokali uprawnienie do podważenia jej mocy obowiązującej wyłącznie w drodze zaskarżenia jej do sądu w terminie 6 tygodni od dnia podjęcia uchwały na zebraniu ogółu właścicieli lokali albo od dnia powiadomienia go o treści uchwały podjętej w trybie indywidualnego zbierania głosów, gdzie mogła by kwestionować naruszenie przepisów podniesionych w niniejszej apelacji. Dopóki jednak wyrokiem sądowym uchwała nie zostanie uchylona, określa ona w sposób wiążący zakres obowiązków członka wspólnoty. Ponieważ z okoliczności sprawy niniejszej nie wynika, by doszło do uchylenia uchwał powodowej Wspólnoty ustalających wysokość zaliczek na należności dochodzone pozwem, zarzut J. M. (1) dotyczący niemożności ich obliczania proporcjonalnie do powierzchni lokalu nie może zostać uwzględniony. Zakresu jej zobowiązań ustalonych uchwałami właścicieli lokali nie może

zmienić też jakość wykonywania swych obowiązków przez zarząd Wspólnoty bądź jej zarządcę, który skarżąca uważa za niezadowalający. Z powyższego zresztą pozwana winna sobie zdawać sprawę albowiem niniejsza argumentacja została już wyeksponowana pozwanej w wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 29 września 2017 roku w sprawie III Ca 854/17, a do dnia dzisiejszego przepisy prawa w tym zakresie nie uległy zmianie. Mając powyższą argumentację na uwadze należało więc uznać zgłoszone przez pozwaną zarzuty prawa materialnego za bezzasadne.

Nie podlega również uwzględnieniu zgłoszony przez pełnomocnika pozwanej na etapie postępowania odwoławczego zarzut potrącenia kwoty 1 167,83 zł wyegzekwowanej od pozwanej na rzecz powódki ponad kwotę należną w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi W. P. za sygn. Km 98/20, z kwoty dochodzonej przez powoda w niniejszej sprawie.

Nie odnosząc się bowiem do kwestii merytorycznych przedłożonego oświadczenia należy w pierwszej kolejności wskazać, iż zostało ono złożone nie przez pozwaną lecz jej pełnomocnika w złożonej apelacji, który nie posiada w tym zakresie wystarczającego umocowania, bowiem zakres umocowania określony w art. 91 k.p.c. w zw. z art. 118 k.p.c. nie uprawnia pełnomocnika z urzędu z mocy ustawy do złożenia materialnoprawnego oświadczenia o potrąceniu, ani do odbierania takich oświadczeń. Dodatkowo należy zauważyć, iż oświadczenie to zostało złożone pełnomocnikowi strony przeciwnej, którego umocowanie również nie obejmuje przyjmowania oświadczeń w tym zakresie. Do wywołania skutku o którym mowa w art. 498 § 2 k.c. konieczne jest bowiem złożenie tego oświadczenia podmiotowi umocowanemu do odbierania tego typu oświadczeń w imieniu dłużnika - wierzyciela wzajemnego. Po drugie podniesienie zarzutu wymaga przytoczenia okoliczności faktycznych uzasadniających potrącenie, w tym określenie potrącanej wierzytelności wraz ze wskazaniem dowodów, które wskazane dopiero na etapie postępowania odwoławczego nie mogą być skutecznie w tym postępowaniu przywołane – podlegają ograniczeniom ze względu na treść przepisu art. 381 k.p.c. Z tych też względów, nie zasadnie od dalszych kwestii tj. oceny zarzutu potrącenia w świetle art. 505⁴ § 2 k.p.c., czy też jego merytorycznej oceny, nie mógł on zostać uwzględniony w niniejszym postępowaniu.

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy w punkcie 1. wyroku na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację pozwanej w całości jako bezzasadną.

W odniesieniu do apelacji powódki Wspólnoty Mieszkaniowej ul. (...) w Ł. na wstępie należało się odnieść do zarzutu naruszenia art. 327¹ k.p.c. (dawniej 328 § 2 k.p.c.). Zważyć należy, że obraza art. 327¹ k.p.c. (poprzednio art. 328 § 2 k.p.c.) może stanowić usprawiedliwioną podstawę apelacji jedynie wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera elementów pozwalających na weryfikację stanowiska sądu, a braki uzasadnienia w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych, oceny dowodów i oceny prawnej muszą być tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje nieujawniona, bądź ujawniona w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej. Zarzut ten może znaleźć zatem zastosowanie jedynie w tych wyjątkowych sytuacjach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu pierwszej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania zaskarżonego orzeczenia (por. np. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2011 r., sygn. I CSK 67/11, z dnia 22 maja 2003 r., sygn. II CKN 121/01 i z dnia 16 stycznia 2020 r., sygn. II UK 190/18). Taka sytuacja zdecydowanie nie zachodzi w niniejszej sprawie. Uzasadnienie wyroku Sądu Rejonowego zawiera wszystkie elementy wskazane w art. 327¹ k.p.c. Sąd pierwszej instancji w sposób wyczerpujący uzasadnił wydany wyrok, nie budzi wątpliwości, z jakich powodów powództwo zostało uznane za zasadne, a zatem wyrok poddaje się kontroli instancyjnej. Wbrew stanowisku powódki Sąd Rejonowy przedstawił powody, dla których uznał zasadność rozłożenia roszczenia na raty czy też nieobciążania pozwanej kosztami postępowania, z którymi ewentualnie można się nie zgadzać. Należy przy tym zauważyć, iż zgodnie z art. 327¹ § 1 k.p.c. (poprzednio 328 § 2 k.p.c.) sąd wskazuje jedynie przyczyny, dla których części dowodów odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Na dowodach wiarygodnych opiera stan faktyczny i tylko jej przywołuje, co Sąd I instancji uczynił, nie ma on obowiązku, wbrew twierdzeniom skarżącego, do zawarcia w uzasadnieniu powodów uznania dowodów za wiarygodne. Z tych też względów zarzut naruszenia art. 327¹ k.p.c. (poprzednio: art. 328 § 2 k.p.c.) należało więc uznać za niezasadny.

W dalszej kolejności należy stwierdzić, iż nie były zasadne podniesione przez powódkę zarzuty dotyczące ustaleń co do sytuacji życiowej i majątkowej pozwanej oraz naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., a także zarzut o bezzasadnym oparciu się przez Sąd Rejonowy w zakresie sytuacji osobistej i rodzinnej pozwanej wyłącznie na jej twierdzeniach, zamiast na dokumentach. Odnosząc się do tych zarzutów stwierdzić należy, iż Sąd pierwszej instancji nie odmówił jakimkolwiek dowodowi wiarygodności, a także iż jego ustalenia pozostają w zgodzie z przeprowadzonymi dowodami. Zauważyć należy, iż zarzuty strony powodowej w tym zakresie w istocie dotyczącej oceny prawnej stanu faktycznego ustalonego w sprawie pod kątem zaistnienia przesłanek określonych w art. 320 k.p.c. W treści uzasadnienia przedmiotowego zarzutu przez stronę powodową nie można odnaleźć jakiegokolwiek wyводу wykazującego, iż ocena dowodów dokonana przez Sąd Rejonowy naruszała zasady doświadczenia życiowego, bądź była sprzeczna z zasadami logicznego rozumowania, a tylko wówczas taki zarzut mógłby zostać uznany za skuteczny. Nadto nie ma jakichkolwiek podstaw do kwestionowania podstawy dowodowej dla dokonania przez Sąd pierwszej instancji ustaleń w zakresie sytuacji osobistej, rodzinnej i dochodów pozwanej. Należy wskazać, iż ustalenia te nie były oparte wyłącznie na twierdzeniach pozwanej, lecz w oparciu o przewidziany w kodeksie postępowania cywilnego dowód z przesłuchania strony procesu (art. 299 k.p.c. w zw. z art. 302 k.p.c.) oraz wydane na podstawie załączonego oświadczenia o sytuacji rodzinnej i majątkowej. Niezależnie od powyższego zarzut ten nie mógł mieć zdaniem Sądu Okręgowego wpływu na finalne rozstrzygnięcie sprawy w przedmiocie rozłożenia zasądzonej należności na raty, jak i w przedmiocie kosztów procesu, albowiem inne okoliczności, związane z postawą pozwanej miały finalnie zasadniczy wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

Rozpoznając apelację powódki, konieczne było rozstrzygnięcie czy w ustalonym przez Sąd Okręgowy stanie faktycznym istniały podstawy do rozłożenia świadczenia pieniężnego zasądzonego od pozwanej na rzecz powódki na raty, a zatem zastosowania prawa materialnego - art. 320 k.p.c.

Wskazać należy, że przepis ten zawiera szczególną zasadę wyrokowania, określaną jako "moratorium sędziego" i obok charakteru procesowego ma także cechy normy materialnoprawnej. Ocena szczególnych wypadków należy do sądu, nie jest jednak oceną dowolną; musi być poprzedzona niezbędnymi ustaleniami oraz wsparta przekonującym wywodem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2015 r., II CSK 409/14, Lex nr 1677131).

W oparciu o art. 320 k.p.c., w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może rozłożyć na raty zasądzone wyrokiem świadczenie. Podstawą zastosowania tego przepisu jest wyłącznie uznanie sądu, że zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek. Ustawa nie precyzuje przy tym, jakie wypadki uznać należy - w myśl tego przepisu - za szczególnie uzasadnione. W piśmiennictwie wyrażono natomiast pogląd, uznający wymienioną przesłankę za spełnioną jedynie wtedy, gdy w chwili wyrokowania istnieją podstawy do przyjęcia, że ze względu na sytuację majątkową i rodzinną dłużnika oraz szczególnie charakter sprawy, wyrok zasądzający całe świadczenie stanowiłby tytuł egzekucyjny bez szans na realizację. Zaakcentować jednak należy, że ochrona pozwanej przewidziana przepisem art. 320 k.p.c. nie może być - tak jak to uczynił Sąd I instancji - stawiana ponad ochronę powoda.

Podzielić należy przy tym pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 6 czerwca 2019 r. sygn. akt I ACa 129/19 (Lex nr 2726792), zgodnie z którym ochrona, jaką zapewnia pozwanemu dłużnikowi art. 320 k.p.c. nie może być stawiana ponad ochronę wierzyciela w procesie cywilnym i wymaga uwzględnienia wszelkich okoliczności sprawy, w tym uzasadnionego interesu podmiotu inicjującego proces. W każdym wypadku przez rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty dochodzi bowiem do uszczuplenia uprawnień wierzyciela, stąd potrzeba podejmowania decyzji w tym przedmiocie w sposób szczególnie wyważony i uwzględniający interesy obu stron.

Mając na względzie powyższe należy wskazać, iż w świetle nie budzącej wątpliwości niewłaściwej postawy pozwanej, która pomimo wcześniejszych rozstrzygnięć sądów w przedmiocie zasadności i prawidłowości określenia zasad naliczania i wysokości zaliczek na koszty zarządu nieruchomością wspólną, nadal nie akceptuje nałożonych na nią obowiązków i celowo nie uiszcza opłat w pełnej wysokości na rzecz Wspólnoty Mieszkaniowej ul. (...) w Ł., doprowadzając do powstania zaległości w tym zakresie, to brak jest podstaw do nagradzania takiej postawy pozwanej poprzez rozłożenie zasądzonej od niej należności na raty. Takie rozstrzygnięcie Sądu mogłoby utwierdzać pozwaną

w przekonaniu, iż nie przestrzeganie zobowiązań w stosunku do w/w Wspólnoty jest opłacalne, gdyż nawet jeśli zmuszona jest uiścić na ich rzecz należność, to może uczynić to później, w ratach, bez naliczania ustawowych odsetek za opóźnienie od zasądzonych rat. Ponadto postawa pozwanej, nie akceptująca stanu prawnego i jej zobowiązań w stosunku do Wspólnoty wskazuje jednoznacznie, iż nie będzie ona uiszczała dobrowolnie także i świadczenia rozłożonego jej w wyroku na raty – co stanowi negatywną przesłankę w umożliwieniu skorzystania z instytucji regulowanej w art. 320 k.p.c. – sytuacja majątkowa pozwanej, czy też jej zaawansowany już wiek nie mogą mieć jakiegokolwiek znaczenia w tym stanie rzeczy – z tych też względów został pominięty dowód zgłoszony przez pozwanego o przesłuchanie świadka – syna pozwanej – na okoliczności związanej z jej sytuacją majątkową. Należy też w pełni zgodzić się ze skarżącym, iż w tej sytuacji rozłożenie na raty zasądzonej należności rażąco narusza interes powoda, gdyż niejako obliguje go do „kredytowania” pozwanej długu, którego celowo ona nie uiszcza.

Sąd Odwoławczy podzielił więc zarzut niewłaściwego zastosowania przez sąd pierwszej instancji art. 320 k.p.c. i nie zaakceptował oceny dokonanej przez ten Sąd we zakresie zaistnienia w niniejszej sprawie szczególnej sytuacji po stronie pozwanej, pozwalającej na rozłożenie świadczenia na raty. Skutkowało to uchyceniem pkt 3 wyroku na mocy art. 386 § 1 k.p.c.

W kontekście powyższego należało także uznać za zasadny zarzut naruszenia art. 102 k.p.c. Stosownie do art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Przytoczona regulacja prawna, jako przepis szczególny, winna być stosowana w wyjątkowych sytuacjach, na co zresztą wskazuje redakcja art. 102 k.p.c. Ocena, czy takie przesłanki wystąpiły powinna być zawsze dokonywana w całości okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1974 r., II Cz 223/73, Lex nr 7379).

W doktrynie i orzecznictwie, jako okoliczności uzasadniające zastosowanie art. 102 k.p.c., wskazuje się te związane z samym przebiegiem postępowania, ale również dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Ocena tych okoliczności następuje z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy nie dostrzega okoliczności uzasadniających odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Jak zostało wyżej wskazanej tylko i wyłącznie sytuacja majątkowa i zdrowotna pozwanej nie może przesądzać o nieobciążeniu jej kosztami procesu, gdyż jej postawa, rażąco naruszająca porządek prawny, nie podporządkowująca się nawet prawomocnym wyrokom zasądzającym od niej należności z tytułu opłat na poczet kosztów zarządu tylko i wyłącznie z tego powodu, iż nie akceptuje obowiązującego stanu prawnego, nie zasługuje na aprobatę. Tym samym winna ona na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. jako strona przegrywająca zwrócić powódce poniesione przez nią koszty procesu. Na koszty te w kwocie 1 351 zł złożyła się opłata od pozwu w wysokości 209 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł i wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 1 125 zł uwzględniające udział w postępowaniu przed Sądem I instancji (900 zł) i w postępowaniu zażaleniowym (225 zł) ustalone na podstawie § 2 pkt 3 i § 10 ust. 2 pkt 1 w zw. § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.). Żądanie powódki zawarte w apelacji co do zasądzenia kosztów procesu nie było jednak zasadne w całości albowiem brak było podstaw do zasądzenia od pozwanej kwoty 600 zł tytułem zaliczki uiszczonej przez powoda albowiem powyższa zaliczka nie została wykorzystana – nie może więc być zaliczona do kosztów procesu. O powyższej konstatacji świadczą zlecenia wypłat wynagrodzenia biegłemu, które wskazują, iż należności na poczet wynagrodzenia zostały wypłacone ze środków Skarbu Państwa (vide: zlecenia z k. 291, 312, 319, 370).

Zważywszy na powyższe, apelacja powódki doprowadziła do częściowej zmiany zaskarżonego orzeczenia w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. w ten sposób, że został uchylony punkt 3 wyroku rozkładający zasądzoną należność na raty, a oznaczenie punktu 4 w przedmiocie kosztów procesu zmieniono na punkt 3 i nadano mu następujące brzmienie: „zasądza od J. M. (1) na rzecz Wspólnoty Mieszkaniowej ul. (...) w Ł. kwotę 1 351 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt jeden) złotych tytułem kosztów procesu”. Powyższe wymusiło zmianę w zaskarżonym wyroku oznaczenie punktu 5 na

punkt 4. W pozostałym zaś zakresie, czyli co do kwoty 600 zł uiszczonej tytułem zaliczki żądanej od pozwanej, apelacja powódki na podstawie art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu.

Mając na względzie wynik niniejszego postępowania, gdzie powódkę należało uznać za wygrywającą postępowanie apelacyjne w całości, o kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w punkcie czwartym wyroku na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Na koszty poniesione przez stronę powodową w tym postępowaniu złożyły się opłata od apelacji poniesiona przez powódkę w wysokości 400 zł oraz wynagrodzenie jej pełnomocnika w osobie adwokata, którego wysokość – 450 zł ustalono na podstawie § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).

W punkcie piątym wyroku Sąd Okręgowy przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa na rzecz adwokata J. M. (2) kwotę 369 zł (obejmującą podatek VAT) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, których wysokość została ustalona odpowiednio do § 16 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 8 pkt. 3 i § 4 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r, poz. 1714).